

האכלת קטנים קודם קידוש

שוע"ר סי' קו

קטנים שהגיעו לחינוך חייבים לחנכם להתפלל י"ח ערב ובוקר. ומכל מקום רשאי ליתן להם לאכול קודם תפלת שחרית, ואסור לענותם, כמו שיתבאר בסי' רס"ט ושמ"ג, לענין להאכילם קודם קידוש.

שוע"ר סי' רסט

א חכמים הראשונים תקנו לקדש על היין בבית הכנסת, כדי להוציא את האורחים שאין להם יין השובתים בחדרים הסמוכים לבית הכנסת ואוכלים שם מיד אחר קידוש.

ב ואף עכשיו שאין לנו אורחים השובתים אצל בית הכנסת להוציאם ידי חובתם, אעפ"כ נוהגים לקדש בבית הכנסת על היין, לפי שתקנת חכמים לא בטלה אף על פי שבטל הטעם שבגללו תקנו ... ואף שיש חולקים ומערערים על מנהג זה שנהגו לקדש בבית הכנסת עכשיו שאין אורחים, וכן נתפשט המנהג במדינות הרבה שלא לקדש בבית הכנסת, מכל מקום במדינות אלו שנהגו בו אין לבטל המנהג, כי העיקר כסבא הראשונה.

ג המקדש בבית הכנסת אסור לו לטעום מהכוס, שהרי הוא אינו יוצא בקידוש זה ואסור לטעום כלום קודם קידוש, אלא כיצד יעשה שלא תהא ברכת בורא פרי הגפן לבטלה, יטעים מהכוס לקטן שהגיע לחינוך, והקטן ישמע הברכה ממנו ויוצא בה ידי חובתו, ונמצא שלא בירך לבטלה. שמותר להאכיל את הקטן קודם קידוש בין של לילה בין של יום ואסור לענותו, שלא אסרו להאכילו איסור בידים אלא כשהמאכל אסור מצד עצמו כגון טרפה וכיוצא בה, אבל כשהמאכל מותר מחמת עצמו אלא שהוא זמן האסור באכילה, מותר להאכיל לקטן, שהרי מאכילים הקטנים ביום הכיפורים, אפילו קטן שאין בו חשש סכנה אם יתענה.

שוע"ר סי' רצה

ד נוהגים שהש"ץ מבדיל בבית הכנסת על היין, כדי להוציא מי שאין לו יין בביתו להבדיל עליו (וישתה מהכוס בעצמו אם נתכוין לצאת ידי חובתו בהבדלה זו, או ישקה ממנו לאחר שנתכוין לצאת ידי חובתו. אבל אם משקה ממנו לתינוקות, אין שום אדם יכול לצאת ידי חובתו בהבדלה זו, כיון שלא שתה מהכוס אדם שיוצא ידי חובתו בהבדלה זו).

שוע"ר סי' שמג

ה לספות לו איסור בידים אסור לכל אדם מן התורה אפילו אינו בר הבנה כלל, שנאמר לא תאכלום ופירשו חכמים לא תאכילום לקטנים, ואפילו דברים האסורים מדברי סופרים אסור להאכילו, אפילו הוא צריך לכך.

ו ויש אומרים שכל שהוא לצרכו של תינוק כגון אכילה ושתייה לא גזרו בו חכמים כלל, ומותר להאכילו בידים כל דבר שאין איסורו אלא מדברי סופרים אם צריך לכך, אף על פי שהגיע לחינוך ... לפיכך מותר להטעים לתינוק שהגיע לחינוך מכוס של קידוש שמקדשין בבית הכנסת, אף על פי שהתינוק אינו צריך כלל לטעימה זו, ויכול הוא להמתין מלטעום עד שישמע הקידוש שבמקום סעודה בבית אביו המחנכו לזה, אעפ"כ כיון שאיסור הטעימה קודם הקידוש הוא מדברי סופרים ויש לנו צורך בטעימה זו ... ולכן מותר להאכילו קודם קידוש אם הוא רוצה לאכול וכן לשתות ואסור לענותו וכן כל כיוצא בזה בשאר כל איסורי דברי סופרים.

שוע"ר סי' תעא

י קטן או קטנה שאינן יודעין מה שמספרים להן ביציאת מצרים, מותר להאכילם מצה בערב פסח כל היום, ואפילו בלילה קודם קידוש, מטעם שנתבאר בסימן שמ"ג. ואף על פי שאסור להאכיל הקטן בידים דברים האסורים, אפילו אינן אסורים אלא מדברי סופרים, מכל מקום דברים שאינן אסורים מחמת עצמן אלא שהוא זמן איסור, כגון מצה בערב פסח או לאכול קודם קידוש, מותר להאכילם בידים אם הם צריכין לכך, כמו שמותר להאכילם בידים ביום הכיפורים, ואין מענין אותם אפילו יכולין לסבול התענית.

שוע"ר סי' תרכא

ה ויש נוהגין לברך על הכוס ולהטעים ממנו לתינוק הנימול.

פסקי הסדור, סדר המילה

ונותנים לתינוק לשתות מכוס הברכה, או ישתה בעצמו.

אכילה קודם תפלה ומצוה

נושא כללי זה מתחלק למספר נושאים פרטיים, שבהם ידונו השיעורים הבע"ל:

(א) אכילה קודם תפלת המנחה.

(ב) אכילה קודם תפלת ערבית.

(ג) אכילה קודם תפלת שחרית.

(ד) אכילה קודם תפלת מוסף.

(ה) אכילה קודם תקיעת שופר.

(ו) אכילת קודם נטילת לולב.

(ז) אכילה ולימוד קודם בדיקת חמץ.

(ח) אכילה קודם ספירת העומר.

(ט) אכילה קודם נרות חנוכה.

(י) טעימה קודם קידוש.

(יא) טעימה קודם הבדלה.

(יב) האכלת קטנים קודם קידוש.

(יג) האכלת קטנים ביום הכיפורים.

(יד) האכלת קטנים חוץ לסוכה.